

воздействия на творческий детский коллектив.

Результаты проведенной опытной работы позволили сделать выводы относительно того, что значительная часть студентов не совсем осознает значение активизации рефлексивных процессов и не умеет адекватно рефлексивно оценивать музыкально-педагогические ситуации, что значительно уменьшает их шансы к постоянному личностно-профессиональному росту.

Ключевые слова: рефлексивное оценивание, будущие учителя музыки, разнообразные педагогические ситуации, творческий детский коллектив.

FEDORYSHYN V. I. Reflexive evaluation of teaching situations and future music teachers.

The article reveals features of reflective evaluation by future teachers of music of various teaching situations that arise in the process of training activities for further correction. From the perspective of perceptual analysis appropriate forms of influence on children's creative team are revealed.

The results of this research have allowed to conclude that the students are not at all aware of the importance of activation of reflective processes and cannot adequately assess reflexive musical and pedagogical situation that reduces their chances for continuous personal professional growth.

Keywords: reflexive evaluation, future teachers of music, a variety of teaching situations, correction, creative children's group.

УДК 372.212.1(477)

Шапаренко Х. А.
Харківська гуманітарно-педагогічна академія

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розкрито теоретичні аспекти трудового виховання дітей на сучасному етапі модернізації системи дошкільної освіти та визначено педагогічні умови ефективності трудового виховання дітей.

Ключові слова: трудове виховання, діти дошкільного віку, педагогічні умови трудового виховання.

Актуальність проблеми трудового виховання дітей дошкільного віку зумовлена тим, що соціальне замовлення держави в освіті спрямоване на розвиток активної і відповідальної особистості, працьовитої, самостійної, такої, що має стійкий інтерес до трудової діяльності і має потребу в ній, володіє навичками предметно-практичної діяльності в умовах середовища, яке постійно змінюється, що відбито в Законі України "Про дошкільну освіту", Базовому компоненті дошкільної освіти. Формування позитивного ставлення до праці розглядається в педагогіці як найважливіше завдання в справі виховання молодого покоління, оскільки ставлення до праці є

невід'ємним компонентом становлення особистості, показником її духовності та гуманності.

Сучасна дошкільна педагогіка має переконливі відомості про те, що позитивне ставлення до праці починає формуватися вже в дошкільному віці в процесі освоєння дитиною трудової діяльності. У низці досліджень показано, що на етапі від 3 до 7 років здійснюється поступове опанування навичками самообслуговування, господарсько-побутової праці в природі. У цих видах праці у дітей формуються соціально значущі властивості особистості (відповідальність, самостійність, ініціативність); змінюються мотиви трудової діяльності дошкільника. При відповідному керівництві дорослого навіть у маленьких дітей виникають мотиви громадської корисної праці.

На думку науковців, працьовитість необхідно розглядати як одну з базових моральних якостей особи, що визначають в майбутньому її успішність і задоволення життєдіяльністю. Слід зазначити, що нині в практиці роботи дошкільних навчальних закладів приділяється недостатня увага плануванню трудової діяльності та реалізації ролі дорослого як зразка-орієнтиру у трудовому вихованні.

Значення праці як чинника розвитку особистості дитини знайшло віддзеркалення в історії педагогіки: праці П. Блонського, А. Макаренка, В. Сухомлинського та ін.

Аналіз сучасних психолого-педагогічних досліджень засвідчує, що проблема трудового виховання дітей дошкільного віку, оновлення змісту діяльності дошкільних навчальних закладів у забезпеченні предметно-практичної діяльності є предметом психолого-педагогічних розвідок, зокрема, Б. Ананьєв, В. Давидов, О. Усова наголошували, що основу трудового виховання дітей дошкільного віку складає знання соціальної дійсності.

Науковці підкреслюють, що кожна дитина обов'язково повинна брати участь в трудовій діяльності, лише за цієї умови праця позитивно впливає на розвиток особистості дитини і готує її до життя в суспільстві (Р. Буре, М. Крулехт, Л. Куцакова, В. Логінова, Т. Маркова, В. Нечаєва та ін.).

Вже в дошкільному віці знання про працю повинні займати одне з провідних місць у роботі дошкільного навчального закладу, оскільки забезпечують усвідомлення дітьми ролі праці в житті суспільства і кожної окремої людини, переорієнтовують мотиви і ставлення дитини до власної трудової діяльності, до предметів, створених іншими людьми (М. Васильєва, Г. Годін, О. Радіна та ін.). Несформованість мотивів трудової діяльності на цьому віковому етапі стає перешкодою навчально-пізнавальній діяльності і наступній адаптації до самостійної трудової діяльності.

Дослідники підкреслюють, що трудове виховання у дошкільному віці забезпечує розвиток моральних якостей особистості, оптимізацію навчально-виховної діяльності (Ю. Бабанський, О. Богданової, І. Зарецька, С. Козлова, В. Коротов, Т. Мальковська, Т. Шамова та ін.).

У своєму дослідженні ми спираємося на теоретичні положення трудового виховання, розроблені сучасними українськими дослідниками проблеми трудового виховання (Г. Беленька, З. Борисова, М. Машовець, В. Павленчик та ін.), що вивчають питання виховного значення праці дітей у дошкільному навчальному закладі і сім'ї.

Мета статті – розкрити теоретичні аспекти трудового виховання дітей на сучасному етапі модернізації системи дошкільної освіти.

У системі дошкільної освіти процес трудового виховання є одним з найважливіших чинників розвитку дитини, адже саме у дошкільному віці закладаються основи соціальної активності особистості, що проявляється у цікавості до трудової діяльності, самостійності, пошані до людей праці й інших ціннісних якостях, що сприяють формуванню працьовитості як інтегральної якості особи дитини.

Як підтверджують чисельні психолого-педагогічні дослідження [2; 3; 5], саме праця є одним із провідних чинників усебічного розвитку дітей. В процесі організації трудової діяльності створюються умови для укріплення здоров'я дитини, якщо праця посилює і правильно організована; забезпечується рухова активність дитини (рухи її більш точні та впевнені, вона ліпше орієнтується у просторі, їй зрозуміліший плин часу); відбувається розумовий розвиток (діти багато дізнаються про властивості матеріалів, з якими працюють, про призначення засобів праці, інструментів, якими вони користуються) та розвиток усіх пізнавальних процесів (активне сприймання, уява, увага, пам'ять), активізується мислення, адже дитині потрібно порівнювати, зіставляти предмети, з якими вона працює, встановлювати найпростіші закономірності явищ тощо. Неоціненне значення праця має і для морального виховання дитини, адже під час роботи виховуються такі якості особистості, як здатність до подолання перешкод, спостережливість, зосередженість, старанність, дисциплінованість, самостійність, ініціативність.

Базовим компонентом дошкільної освіти окреслений зміст освітньої роботи у напрямі трудового виховання, визначені показники сформованості предметно-практичної діяльності дітей дошкільного віку, а саме: охоче займається предметно-практичною діяльністю, активно долучається до самообслуговування, праці в природі, господарсько-побутової праці. Прагне до якісного виконання трудових доручень тощо. Виявляє готовність брати участь у суспільно значущій діяльності спільно з дорослими та іншими дітьми, отримує задоволення від колективної праці. Вміє визначити мету,

завдання, спрогнозувати кінцевий результат, спланувати послідовність дій, узгодити власні дії з діями партнерів. Свідомо добирає адекватні прийоми роботи, знаряддя праці, матеріали; обізнана з властивостями, технологією їх використання. Дотримується правил безпечної діяльності. Намагається відійти від зразка, виявляє фантазію, винахідливість. Самостійно долає труднощі, прагне довести розпочату справу до завершення. Виявляє працелюбність, відповідальність, організованість. Здатна оцінити результат своєї роботи та однолітків, внести корективи, виправити помилки. Бережно ставиться до рукотворних виробів (власних та інших дітей) [1, с. 20].

Основним мотивом, що спонукає дітей до трудової діяльності, є бажання допомагати дорослим (Я. Неверович, Т. Маркова). У дошкільній педагогіці виокремлюють три способи наближення дітей до праці дорослих: спостереження за працею, часткова допомога дітей дорослим і організація спільної діяльності дорослих і дітей (В. Глотова, Л. Загик, С. Котлярова, Г. Лескова, Д. Сергеева).

На нашу думку, основні акценти у процесі трудового виховання дітей повинні бути перенесені на особистісний розвиток дитини, а саме: як стилі поведінки і ставлення до різних сторін соціального оточення, у тому числі і до праці, можуть бути засвоєні дитиною і як вони збагачують особистість. Як при цьому враховувати потреби та інтереси дошкільника? Як формувати у дитини самостійність, активність, ініціативність, творчість, упевненість в собі, відповідальність за свої вчинки? Як викликати в неї потребу стати членом дитячого суспільства, привчити до спільного вирішування питань організації праці і досягнення позитивних результатів?

В процесі спільної трудової діяльності із однолітками дошкільники набувають досвіду взаємин, привчаються розрізняти емоційний стан однолітка, його засмучення і радість. Усе це спонукає до прояву гуманних почуттів (співпереживання, співчуття).

Слід зазначити, що ефективність трудового виховання спроможний забезпечити лише той педагог, який намагається створити позитивне емоційне оточення при організації праці дітей, продемонструвати дітям власну зацікавленість у майбутній діяльності, брати участь в трудовій діяльності на правах партнера, заохочуючи бажання дітей брати участь у спільній діяльності. При цьому головна мета педагога – виховання у дошкільників позитивного ставлення до праці, розвиток бажання навчитися, стати самостійним, умілим, здатним справлятися з перешкодами і надавати допомогу і підтримку іншим у разі потреби.

Не в усіх дошкільних навчальних закладах забезпечується взаємодія дорослого і дитини на рівні співтворчості в ігровій, трудовій і пізнавальній діяльності. Зустрічаються труднощі у відборі об'єктів трудової діяльності, обмежується сфера трудової діяльності дошкільників. Іноді вихователі,

організовуючи спільну трудову діяльність дітей, самостійно виконують більшу частину роботи. А дітям залишаються лише окремі доручення – принеси, подай, допоможи, потримай, що, природньо, не викликає у них інтересу до трудового процесу.

Трудове виховання дітей в дошкільному навчальному закладі не повинне здійснюватися у відриві від сімейного виховання. У сім'ї повинні створюватися сприятливі умови для формування у дітей працьовитості. Це передбачає, передусім, доступність різноманітної домашньої праці, що щодня здійснюється дорослими на очах у дитини, забезпечення відчутності результатів цієї праці, надання дітям можливості для систематичної участі в у спільній праці разом з дорослими. У спільній трудовій діяльності дитина, наслідуючи старших, швидше опановує трудові навички, переймає раціональні прийоми роботи. Праця разом з батьками приносить дитині радість. Участь в господарсько-побутовій праці дає змогу дитині реально відчувати свою причетність до турбот сім'ї, відчувати себе членом сімейного колективу. Це сприяє вихованню багатьох важливих якостей особистості: чуйності, дбайливості, ощадливості, відповідальності. У сім'ї дитина має можливість розширити уявлення про працю дорослих, сформувати інтерес і пошану до неї.

Висновки. Отже, ефективність трудового виховання дітей дошкільного віку повинна забезпечуватися реалізацією таких педагогічних умов:

– визначення завдань, змісту, форм, методів і засобів трудового виховання дітей дошкільного віку на основі результатів діагностики рівня трудових вмінь і навичок дітей і проектування їх розвитку з урахуванням вимог соціально-економічного розвитку суспільства;

– залучення дітей до виконання різних видів трудової діяльності, що ускладнюються, спонукання до прояву творчої активності;

– оптимальне поєднання трудового виховання з моральним, розумовим, економічним, екологічним, естетичним, фізичним і правовим вихованням дітей;

– здійснення диференційованого підходу до дітей в процесі поетапного формування у них працьовитості і відповідального ставлення до праці з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей;

– організація тісної співпраці дошкільного навчального закладу з сім'єю.

Використана література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти / науковий керівник : А. М. Богущ. – К. : Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Беленька Г. В. Виховання елементів культури праці у дітей старшого дошкільного віку / Г. В. Беленька // Виховання дошкільника в праці / З. Н. Борисова, Г. В. Беленька, М. А. Машовець та ін. – [2-ге вид.]. – К., 2002. – С. 44-59.
3. Буре Р. С. Учите детей трудиться / Р. С. Буре, Г. Н. Година. – М. : Просвещение, 1983. – 144 с.

4. *Машовець М. А.* Педагогічні умови наступності у трудовому вихованні дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 "Теорія та історія педагогіки" / М. А. Машовець. – К., 1994 – 26 с.
5. *Мельничук М. І.* Виховання дітей дошкільного віку в трудовій діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 "Теорія та історія педагогіки" / М. І. Мельничук. – К., 1995. – 27 с.

ШАПАРЕНКО Х. А. *Современные подходы к трудовому воспитанию детей дошкольного возраста.*

В статье раскрыты теоретические аспекты трудового воспитания детей на современном этапе модернизации системы дошкольного образования и описаны педагогические условия эффективности трудового воспитания детей.

Ключевые слова: *трудоустройство, дети дошкольного возраста, педагогические условия трудового воспитания.*

SHAPARENKO CH. A. *The modern approach to children's of preschool age.*

This article throws lights on theoretical aspects of children's labour education on modern stage in the period of modernization of the system of preschool education. Pedagogical conditions which influenced on the efficiency of children's labour education are determined.

Keywords: *labour education, preschool age, pedagogical conditions of labour education.*

УДК 796.422.12.093:352

Шульга М. П., Закопайло С. А.
ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький
ДПУ імені Григорія Сковороди"

МЕТОДИКА ВІДБОРУ ЮНИХ БІГУНІВ З ПЕРЕШКОДАМИ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ПІДГОТОВКИ

Процес підготовки бігунів міжнародного класу повинен будуватись на принципах поступовості та доступності. Він повинен враховувати закономірності вікового розвитку молодого організму та індивідуальні особливості. Одним із основних критеріїв підготовки бігунів високого класу є раціональний відбір. У статті розглянуті засоби і методи відбору майбутніх бігунів з перешкодами. Рекомендовані критерії відбору на різних етапах підготовки.

Ключові слова: *відбір бігунів, етапи підготовки, контрольні тести.*

Процес підготовки легкоатлетів міжнародного класу повинен будуватись на педагогічних принципах поступовості та доступності. Він повинен враховувати закономірності вікового розвитку молодого організму та індивідуальні особливості. Процес підготовки бігунів з перешкодами, як і інших легкоатлетів, від початківців до майстрів спорту міжнародного класу складається з декількох важливих етапів.